

До спеціалізованої вченої ради Д 41.136.01
Міжнародного гуманітарного університету
(65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 33)

В І Д Г У К

**опонента – доктора юридичних наук, професора, Карвацької
Світлани Богданівни
на дисертаційну роботу Пасечник Олени Владиславівни
на тему: «Становлення міжнародного правопорядку в умовах
суспільно-політичної реальності метамодерну»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за
спеціальністю 12.00.11 – «Міжнародне право»**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. Однією з гостроактуальних проблем, щодо якої відбуваються тривалі дискусії в науці міжнародного права, безумовно, є поняття глобального світового порядку, особливості його співвідношення із міжнародним правопорядком та ті фактори (процеси), що здійснюють вплив на їх формування і функціонування. Глобальний світовий порядок спрямований на забезпечення фундаментальних цінностей міжнародного співтовариства, заснований на усвідомленні державами спільності інтересів, необхідності прийняття участі в роботі загальних інститутів, вирішенні завдань і проблем, забезпечення яких здійснюється на основі системи загальних правил.

Одним із найважливіших аспектів глобального світового порядку ХХІ століття, як слушно обґрунтовує О. В. Пасечник, є перехід з моністичного (односторонній або домінуючий вплив окремих держав) на плюралістичний (спільна справа всіх міжнародних акторів) підхід до вирішення глобальних викликів сьогодення. Глобальний світовий порядок моделює завдання – забезпечити стабільність, мир, справедливість, захист прав людини та вирішення спільних глобальних проблем (с. 25 дисертації).

Взаємозалежність учасників міжнародних відносин, зміна окремих компонентів організації світових економічних та політичних процесів, намагання подолати кризові питання у екологічній та інших сферах, у тому

числі безпековій, глобалізаційні процеси зумовлюють засади організації нового міжнародного правопорядку.

З цього приводу, О. В. Пасечник зазначає, що соціальні трансформації в умовах глобального світового порядку включають глобалізацію правових норм, зближення правових систем і розвиток міжнародного права. Сучасне міжнародне право наповнюється новітніми, універсальними характеристиками, що зумовлені інформаційно-комунікаційними та глокалізаційними процесами. Виклики сьогодення мають вирішуватися не тільки з урахуванням правових традицій, культури та фундаментальних юридичних цінностей, але й з обов'язковим переосмисленням сутності міжнародного права, його ролі у формуванні міжнародного правопорядку, хто має виступати його суб'єктами, які інструменти зможуть втілювати в життя його приписи (с. 25-26 дисертації).

Запропонований авторкою вектор досліджень, пов'язаний із визначенням правових засад та перспективних напрямів організації міжнародних відносин у сучасному світі, обґрунтуванням поняття та складових компонентів інституційного зрізу міжнародного правопорядку, розкриттю ролі і призначення нетипових компонентів міжнародних відносин сучасного світу в контексті формування міжнародного правопорядку метамодерну, вбачаються перспективними та затребуваними напрямами наукових розробок сучасного міжнародного права, що, в свою чергу, підтверджує актуальність обраної О. В. Пасечник теми дисертаційної роботи.

Дисертацію виконано відповідно до пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, визначених 03.03.2016 року Національною академією правових наук України. Роботу виконано в рамках наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» у контексті теми «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» на 2021–2025 роки (державний реєстраційний номер 0122U000266), а також в рамках плану науково-дослідної роботи кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська

юридична академія» – «Право і держава ХХІ століття: генезис, сучасність, перспективи» на 2021–2025 роки, відповідно комплексній темі науково-дослідної роботи Міжнародного гуманітарного університету «Екзистенційні виклики освіти, науки, безпеки та здоров'я в сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя» (державний реєстраційний номер 0123U1017585).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Рецензована робота характеризується системністю, послідовністю викладення матеріалу та чіткістю формулювань. Аналіз наведених у дисертаційному дослідженні наукових положень, висновків і рекомендацій дозволяє зробити висновок про їх належну обґрунтованість. Детальне ознайомлення з текстом дисертації О. В. Пасечник дає підстави стверджувати, що підхід дисертантки до аналізу предмета дослідження є продуманим. Об'єкт і предмет дослідження визначені чітко й правильно, вони відповідають зазначеній темі. Авторка вдало визначила предмет дисертації – міжнародно-правові засади концептуалізації, становлення і розвитку міжнародного правопорядку в умовах суспільно-політичної реальності метамодерну та належним чином розкрила його у процесі дослідження. Мета дослідження сформульована науково виважено, а його завдання досить добре корелюють з вказаною метою щодо вирішення загальної важливої проблеми – визначення цілісної концепції становлення міжнародного правопорядку в умовах суспільно-політичної реальності метамодерну з урахуванням новітніх досягнень сучасної міжнародно-правової доктрини та практики.

Варто відзначити джерельну базу дисертаційної роботи О. В. Пасечник, яка включає достатню кількість наукових публікацій – як вітчизняних, так і зарубіжних авторів (повний перелік яких складає 584 найменування). Аналіз використаних у дисертаційному дослідженні джерел вказує на всебічність проведеного дослідження, в якому авторка формулює власні положення із урахуванням світової та вітчизняної наукової думки.

З точки зору структурної побудови дисертації, слід зазначити, що робота О. В. Пасечник відповідає встановленим законодавством вимогам, містить анотацію, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Така структура роботи та, передовсім, змістовне наповнення структурних складових, дозволили дисертантці виконати поставлені завдання та отримати відповідні висновки.

На схвалення заслуговує методологія дисертаційної роботи: використання цілісної системи загальнотеоретичних і спеціальних методів наукового пізнання. Дисертаційне дослідження засновується на таких основних підходах як синкретичний, синергетичний, антропологічний, аксіологічний, ідеал-реалістський, герменевтичний, потребовий, діяльнісний, інформаційно-комунікативний.

Цікавим, з наукової точки зору, є подане авторкою бачення ролі антропологічного підходу в процесі розкриття завдань дослідження. Так, О. В. Пасечник зазначає, що антропологічний підхід у метамодерністській методології дослідження розкриває наукове осмислення сплетення еволюції людини з розвитком права та держави. Він має арсенал інструментів для дослідження процесів юридизації людського буття, зумовлених конкретними історичними типами цивілізацій. Як результат виявляються закономірності, які роз'яснюють основні моменти, пов'язані з правовим життям людства. Використання антропологічного підходу надає можливість здійснення антропологічної інтерпретації правових норм, заснованої на гуманістичних принципах, що приводить нас, з одного боку, до розкриття ролі та місця людини у системі суб'єктів сучасного міжнародного права, а з іншого – до встановлення антропологічного виміру міжнародно-правового регулювання (с.32 дисертації).

Досягненню сформульованої у дисертації мети сприяло також використання таких методів як історико-філософський, догматичний (формально-юридичний), порівняльно-правовий, функціональний, системний та методологічних прийомів, як-то: аналіз і синтез, індукція та дедукція,

класифікація, абстрагування, опис, порівняння, характеристика, роз'яснення, доказування, спростування. Науковою основою дослідження стали принципи: історизму, об'єктивності, плюралізму, додатковості та міждисциплінарності.

Нормативною основою дослідження є міжнародно-правові акти, Конституція України, законодавчі акти України та інших держав тощо.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять рішення ЄСПЛ, рішення Конституційного Суду України та інші акти.

Висновки дисертаційного дослідження мають належний рівень обґрунтованості, містять наукову новизну та авторське бачення метамодерністської парадигми міжнародного правопорядку.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше на дисертаційному рівні проведено міжнародно-правове дослідження становлення міжнародного правопорядку в умовах суспільно-політичної реальності метамодерну. Дисертаційна робота О. В. Пасечник містить нові, раніше не захищені наукові положення. На схвалення заслуговують положення роботи, які відображають новизну дисертаційного дослідження. Багато проблемних питань у міжнародно-правовій сфері ставляться вперше.

У розділі 1 «Методологічні засади дискурсу загальнотеоретичного пізнання міжнародного правопорядку в умовах формування нової суспільно-політичної реальності» дисертанткою обґрунтовуються методологічні засади метамодерністського дослідження міжнародних відносин і міжнародного правопорядку, встановлюються передумови та правова природа метамодерну.

Цікавою, з наукової точки зору, є викладена на сторінці 56 дисертації, позиція О. В. Пасечник відносно напрямів розвитку наукових досліджень, втому числі й на тлі глобалізаційних процесів, де відбувається складна динаміка взаємодій економік, вектори суспільного розвитку провідних країн і міждержавних утворень спрямовані на формування інформаційного суспільства та суспільства знання, виявляють нові форми впливу наукового знання на соціальний розвиток. Наукові дослідження метамодерну постають

як етап розвитку науки постмодерну, засновані на розширенні об'єктів її пізнання та модернізації арсеналу методології наукового дослідження.

Заслугує на увагу висловлене О. В. Пасечник положення, що розкриття сутності засад становлення міжнародного правопорядку, перспектив їх подальшого розвитку вбачається неможливим без застосування інформаційно-комунікативного підходу. Високі темпи інформаційно-комунікаційного обміну, що ускладнюють формування сенсозмістовних соціальних реакцій, у поєднанні з постійним розвитком і вдосконаленням можливостей цифрового моделювання образів зумовили заміщення політичної реальності реальністю медійною. Домінування в інформаційному просторі віртуальних образів (симулякрів), перетворення іміджу на центральну категорію політичного процесу створюють оптимальне середовище для підтримання мінімального, але достатнього для здійснення владних повноважень інфобалансу між державою й суспільством, що є основою легітимації та стабілізації політичних відносин (стор. 94-95 дисертації).

Розділ 2 «Міжнародно-правові орієнтири формування глобального права й міжнародного правопорядку» присвячено аналізу джерельної архітектури міжнародного права. Слід відзначити інноваційні підходи О. В. Пасечник до розуміння ролі юридичних фікцій у міжнародному праві, складових компонентів «права роботів» та концепту «глобального права».

Такою, що відображають наукову позицію О. В. Пасечник є висловлені нею на сторінках 131-132 дисертації положення щодо характерних рис джерел сучасного міжнародного права. Зокрема, авторка до них відносить наступні:

1) різноманітність (можуть бути створені різними суб'єктами міжнародного права, такими як держави, міжнародні організації та інші суб'єкти, мати різні форми);

2) загальність (міжнародне право є загальним для всіх суб'єктів міжнародного права, тобто його норми і принципи застосовуються до всіх без винятку, при цьому забезпечується рівність їх прав та обов'язків);

3) варіативність (можуть змінюватися і розвиватися залежно від потреб міжнародного співтовариства та нових викликів, які виникають у світі);

4) здатність взаємодіяти (різні джерела міжнародного права можуть взаємодіяти між собою та взаємодіяти з іншими системами, такими як національне право);

5) суспільна цінність (міжнародне право має на меті захист прав людини, збереження миру та безпеки у світі, забезпечення економічного та соціального прогресу; тобто міжнародне право має значну суспільну цінність і впливає на життя людей у всьому світі);

6) універсальна обов'язковість (джерела міжнародного права можуть мати різні виміри забезпечення обов'язковості виконання – від *hard law* до *soft law*. Водночас, окремі норми міжнародного права є імперативними, тобто, не можуть бути змінені, або звільнені від їх виконання договором чи угодою між державами, зокрема щодо заборони на геноцид, вбивства, рабство, піратство та інші міжнародні злочини).

О. В. Пасечник уперше сформулювала спеціальні принципи права роботів (*Robot Law*) як компоненту глобального права, що мають бути закріплені на міжнародному рівні, а саме: принцип загальної поваги і захисту прав людини та людської гідності; принцип широкої робоетики (морально-етичні правила щодо роботів, адресовані людині, у поєднанні з правилами, адресованими автономним роботам); принцип бінарної комбінації правового положення роботів (урахування діаметрально протилежних прав, обов'язків і відповідальності для «мирних роботів» та «роботів війни»); принцип раціональної доцільності меж використання роботів (робот не повинен замінити людину – лише бути ефективним помічником); принцип мінімізації негативних наслідків функціонування роботів; принцип єдиної інфраструктури для законних, безпечних і надійних програм, що використовують штучний інтелект, і механізмів їх оновлення (*upgrade*); принцип міждержавної уніфікації правил, алгоритмів та інструментів нормативного регулювання відносин, учасниками яких є роботи (стор.170-171

дисертації).

Розділ 3 «Наднаціональні та інші суб'єкти міжнародного правопорядку» присвячено міжнародно-правовим засадам та перспективним напрямам організації міжнародних відносин у сучасному світі, визначенню традицій і новації в розумінні міжнародної правосуб'єктності.

О. В. Пасечник слушно обґрунтовує, що міжнародна правосуб'єктність як складне та багатогранне явище обумовлена загальними соціальними закономірностями, у тому числі тенденціями до розвитку міжнародного права, не залишається незмінною протягом історичного розвитку міждержавної системи, віддзеркалюючи еволюційні перетворення міжнародного права та суспільні потреби. Сучасний стан міжнародних відносин, безперечно, свідчить на користь тенденцій (що набирають обертів) до розширення кола носіїв міжнародної правосуб'єктності, що виникають не лише внаслідок охоплення міжнародно-правовим регулюванням нових сфер міжнародного співробітництва та внутрішньодержавних відносин, але і внаслідок упевненого поширення нерегулятивного впливу норм міжнародного права (стор.230 дисертації).

Дисертанткою уперше обґрунтовано авторське розуміння складових компонентів моделювання архітектури міжнародних відносин епохи метамодерну, до яких належать: асиметрична симетрія різноманіття міжнародних відносин (кожен бажає мати відповідність, але з урахуванням його вимог); інформаційно-технологічна експонента розвитку; імперативний вплив наднаціональних і транснаціональних міжнародних акторів на національні держави; пошук моделі побудови метадержави з урахуванням вимог загальнолюдських цінностей (стор.265, 248, 266 дисертації).

У розділі 4 «Цивілізаційна синкретика міжнародного правопорядку епохи метамодерну» аналізуються питання співвідношення та взаємовпливу глобальних та локальних процесів, в аспекті напрямів моделювання форми і змісту міжнародно-правового розвитку, обґрунтовується поняття

міжнародного правопорядку метамодерну та визначається глобальний світовий порядок як модель нової міжнародно-правової реальності.

Цікавим, з наукової точки зору, є твердження дисертантки, що сучасне міжнародне право є феноменальною різомою, яка має універсальні інструменти і потенціал для подолання локальності та регіоналізму у поглядах на життя і світ, врегулювання нового рівня відносин і комунікацій як між суб'єктами, так і між певними об'єктами. Створення збалансованих засад для діалогу різних правових культур і правових систем за умови збереження останніми власних традицій. Глобалізація не скасовує суверенну державу, а трансформує її роль і функції та відкриває нові горизонти розвитку права. В умовах формування нового глобального міжнародного правопорядку досить помітні зусилля держав щодо створення системи глобального управління (сторінка 301 дисертації).

Авторкою пропонується виокремлювати такі функції та напрями впливу інститутів міжнародного правопорядку на суспільні відносини:

1) упорядкування: встановлення, забезпечення, зміцнення структури та регламентування діяльності різних інститутів з метою ефективного функціонування міжнародного правопорядку;

2) стабілізаційна: спрямована на забезпечення сталості, прогнозованості та безпеки в міжнародних відносинах;

3) комунікаційна: передавання та обмін інформацією між різними міжнародними суб'єктами (інститутами та організаціями) з метою сприяння вирішенню спільних питань, координації дій та досягнення спільних цілей; забезпечення прозорості та доступності інформації про діяльність інститутів міжнародного правопорядку;

4) регуляторна: спрямована на встановлення норм і правил поведінки для різних міжнародних суб'єктів і держав з метою регулювання їх діяльності в міжнародних відносинах і забезпечення дотримання прав та обов'язків відповідно до визначених принципів міжнародного права;

5) розв'язання спорів: вирішення конфліктів і суперечок, що виникають між державами та міжнародними суб'єктами, з метою досягнення мирного та законного розв'язання проблем і сприяння відновленню стабільності в міжнародних відносинах;

б) санкцій і примусу: змушення держав або інших міжнародних суб'єктів дотримуватися міжнародних правових норм і зобов'язань, що випливають із міжнародних договорів та узгоджених міжнародних стандартів. Забезпечення виконання міжнародних рішень, вироків і рекомендацій шляхом залучення силових заходів або інших механізмів впливу на міжнародних суб'єктів (стор. 313-314 дисертації).

Розділ 5 «Міжнародно-правовий розвиток та його вплив на формування міжнародного правопорядку» присвячено розкриттю ролі інформаційно-комунікаційних процесів у функціонуванні міжнародного правопорядку, аналізуються світоглядні основи пошуку нових зв'язків між суб'єктами міжнародного права.

Заслуговує на підтримку позиція дисертантки, що сучасний світ є відображенням уподобань постіндустріального суспільства. Змінюється все: і ставлення держави до людини, і ставлення людини до держави. На цьому тлі міжнародні взаємозв'язки проявляються у прагненні держав світу до комунікативної діяльності, оскільки завдяки цьому вирішується низка завдань щодо побудови взаємовідносин держави і суспільства, державної влади та громадськості. Формуються нові підходи, методи і технології міждержавних комунікацій: від розбудови стійких зв'язків між громадянським суспільством і державою до створення унікальних правових алгоритмів (стор. 361 дисертації).

О. В. Пасечник, встановлюючи критерії розвитку постмодерністської парадигми міжнародного правопорядку, висловлює авторське розуміння біоетики метамодерну, який, на її думку, виступає як світоглядна основа перспектив пошуку певного балансу між усталеними культурними нормами та прогресивним, обґрунтованим, прозорим і безпечним ставленням до евтаназії.

Більш орієнтоване на пацієнта ставлення до охорони здоров'я та соціальної допомоги, що є цілком справедливим, все більше висуває пацієнта центром усієї діяльності медичних працівників. Тому потреби, погляди та переконання пацієнтів мають бути на першому плані при ухваленні рішень. Однак, якщо розглядати їх у контексті фундаментальних принципів біоетики, а також законодавства і власних переконань лікарів, то може виникнути конфлікт, який актуалізує дебати про евтаназію. Міжнародне право прав людини вже дало певні важливі відповіді щодо сутності та правового статусу контрольованої допомоги тим, хто помирає. Наявні рішення можуть сприяти пропозиції підняти на універсальний рівень питання правового статусу контрольованої допомоги при бажанні померти, питання права на евтаназію (стор. 415 дисертації).

Конкретизація результатів та наукових пропозицій, в яких отримали закріплення положення, що розкривають предмет та завдання дисертаційного дослідження, викладені у висновках, які відображають основний зміст роботи.

Зазначене підтверджує, що сформульовані у дисертації О. В. Пасечник наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими та демонструють обізнаність авторки у предметній сфері дослідження, що дало можливість їй висловити власну позицію з ключових питань дисертаційної роботи.

Практична значущість дисертаційного дослідження. Дисертація має теоретико-прикладний характер, її висновки та пропозиції становлять науковий та практичний інтерес і можуть бути використані:

- у науково-дослідницькій сфері – для подальшого вивчення численних теоретико-методологічних проблем формування міжнародного правопорядку, створення необхідної теоретичної бази та поглиблення уявлень щодо його складових компонентів;
- у правотворчості – у процесі удосконалення та ухвалення нових міжнародно-правових актів, удосконалення національної законотворчої бази з урахуванням вимог глокалізації, універсалізації, цифрової

- трансформації та зміни біоетичних складових правового розвитку;
- у навчальному процесі – при підготовці та проведенні занять з навчальних дисциплін «Міжнародне право», «Міжнародні відносини та зовнішня політика», «Право Європейського Союзу», «Проблеми теорії держави та права», а також для розроблення навчально-методичної літератури із зазначених курсів;
 - у практичній юридичній діяльності – у процесах правотворчої та правозастосовної діяльності, у процедурах організації міждержавних відносин, у формуванні пріоритетів державної політики.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях. Основні теоретичні та практичні висновки, положення та пропозиції дисертаційного дослідження викладені в 23 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 4 наукових статтях, опублікованих у зарубіжних періодичних виданнях, які індексуються у наукометричних базах Web of Science Core Collection та Scopus, а також 8 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Апробація результатів дослідження. Висновки та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на кафедрі загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія» та на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету.

За темою дисертації була здійснена наукова доповідь на засіданні Південного регіонального центру Національної академії правових наук України, за результатами якої була отримана позитивна експертно-консультативна оцінка проведеної роботи та отриманих наукових результатів. Основні положення дисертації доповідалися на міжнародних науково-практичних конференціях.

Мова дисертації. Дисертаційне дослідження виконане на високому професійному та науковому рівні, державною мовою, у вигляді спеціально

підготовленої наукової праці на правах рукопису, що забезпечує належне сприйняття сформульованих О. В. Пасечник висновків та положень.

Оцінка ідентичності зміст реферату й основних положень дисертаційної роботи. Реферат відповідає змісту дисертації, розкриває її основні положення та відповідає встановленим законодавством вимогам.

Вимоги академічної доброчесності. У дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного авторкою дослідження. Дисертація та наукові публікації О. В. Пасечник містять необхідні посилання на джерела інформації, які використовувалися під час написання дисертації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційного дослідження. Незважаючи на високий рівень здійсненого дисертанткою дослідження, у тексті дисертації викладені окремі дискусійні положення, що потребують уточнень та можуть бути озвучені під час публічного захисту дисертації.

1. На с. 226 дисертації О. В. Пасечник зазначає, що на сьогоднішній день у міжнародному праві виявляються нові тенденції до розширення кола його суб'єктів: певні елементи міжнародної правосуб'єктності мають фізичні особи (індивіди) та юридичні особи (транснаціональні корпорації). Чинні норми міжнародного права встановлюють у багатьох випадках рівність між традиційними суб'єктами міжнародного права (державами, міжнародними організаціями, державоподібними утвореннями) і такими учасниками міжнародних відносин, як індивід, ТНК, нації та народи, що борються за незалежність. У зв'язку із цим виникає питання – які складові характеристики правосуб'єктності слід виділяти у індивідів як суб'єктів міжнародного права?

2. На с. 301 дисертації авторка вказує, що сучасне міжнародне право є різомою, яка має універсальні інструменти і потенціал для подолання локальності та регіоналізму у поглядах на життя і світ, врегулювання нового рівня відносин і комунікацій як між суб'єктами, так і між певними об'єктами.

Створення збалансованих засад для діалогу різних правових культур і правових систем з умовою збереження останніми власних традицій. Хотілось би почути позицію дисертантки щодо співвідношення понять система та різом у контексті визначення міжнародного права та аргументацію щодо доцільності використання саме терміно-поняття «різома».

3. У дисертації, на сс. 402, 411, 419 авторкою аналізуються такі складові біоетики як трансплантація органів, евтаназія, біотехнологія. У зв'язку із цим, додаткових пояснень потребує положення щодо визначення тієї ролі, яку відіграє біоетика у формуванні міжнародного правопорядку метамодерну?

4. Слід погодитися з висновком дисертантки, що «глокалізація поєднує в собі окремі компоненти глобалізації та локалізації, що не протиставляє загального унікальному, а визначає оптимальні й ефективні моделі поєднання засобів реагування на протилежні напрями розвитку сучасного суспільства, держави і права (стор.429). Потребує пояснення, наскільки парадигма глокалізації відповідає синкретичному підходу метамодерну та які інструменти використовуються нею для досягнення цілей міжнародного правопорядку?

Наведені нами міркування мають характер наукової дискусії, і, безумовно, не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження Пасечник Олени Владиславівни та не знижують його науково-практичної цінності.

Загальний висновок.

Предмет дисертаційного дослідження розкрито на належному рівні, основні положення та висновки мають необхідний рівень обґрунтованості.

Дисертація О. В. Пасечник «Становлення міжнародного правопорядку в умовах суспільно-політичної реальності метамодерну» в цілому є відповідною паспорту наукової спеціальності 12.00.11 – «Міжнародне право».

Дисертація О. В. Пасечник «Становлення міжнародного правопорядку в умовах суспільно-політичної реальності метамодерну» відповідає положенням: Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня

доктора наук затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197; Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 Про затвердження Вимог до оформлення дисертації; Положенню про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 13 грудня 2021 року № 1359, а її автор Пасечник Олена Владиславівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – «Міжнародне право».

Опонент –

**доктор юридичних наук,
професор,**

**в.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного
правознавства**

**Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича**

Світлана КАРВАЦЬКА

